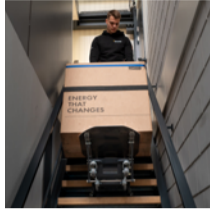




Contributiestructuur verandert

Hoe, wat, waarom en wanneer

3



Pro-Fonds: profiteer ook

Meer gedaan krijgen met minder uitval

6



Normaal NEN

We hebben NEN 3140 en 4010 voor je vereenvoudigd

15



Laurens de Vrijer, Hoofd Werkgever- en Ondernemerschap en Terry Heemskerk, Programmamanager Innovatie van Techniek Nederland

“Wat als alles stilvalt?”

Foto's: Marco De Swart

Met het oplopen van geopolitieke spanningen, neemt de kans toe op cyberaanvallen, sabotage en uitval van vitale infrastructuur. Bedrijven in de technieksector moeten voorbereid zijn op zulke situaties. Terry Heemskerk en Laurens de Vrijer zeggen: 'De beste manier om een crisis te voorkomen, is je erop voor te bereiden.'

Techniek Nederland stelde een rapport op over de weerbaarheid van de technieksector bij crises: 'Sterk in tijden van crisis'. Het rapport gaat uit van drie scenario's: uitval van stroom, uitval van telecom en internet, en een artikel 5-

scenario, zoals een gewapend conflict. 'Spanje had vorig jaar bijna 24 uur geen stroom, in Berlijn viel een wijk dagenlang uit. De vraag is niet of één van de scenario's zich voordoet, maar wanneer,' zegt Laurens de Vrijer, Hoofd Werkgeverschap en Ondernemerschap. 'Daar moeten we ons op voorbereiden.'

Dubbele verantwoordelijkheid

'Wanneer er iets misgaat, kijkt iedereen naar onze sector,' zegt programmamanager Terry Heemskerk. 'Zonder techniek komt Nederland letterlijk tot stilstand.' Installateurs en technisch dienstverleners hebben in die gevallen een dubbele verantwoordelijkheid. Ze moeten zorgen dat ze zelf door kunnen, maar ook dat met name vitale sectoren als de energievoorziening, telecom, ziekenhuizen en industrie blijven draaien. 'Bedrijven in onze sector doen er goed aan om vooruit te denken, duidelijke afspraken te maken

→ Lees verder op de volgende pagina.

Maak kennis met Manuel

Geen digitale innovatie die het dagelijks werk van de monteur zo ingrijpend gaat veranderen als Manuel. Techniek Nederland en 2BA hebben de handen ineengeslagen met deze digitale assistent van de monteur, die meer dan tweehonderdduizend toestelonderdelen kent, en meer dan vijftigduizend storingscodes en tienduizend handleidingen razendsnel doorzoekt. De enorme tijdwinst die hiermee in onderhoudswerkzaamheden kan worden geboekt, kan voor een bedrijf met zo'n twintig man op jaarbasis 0,8 fte besparen. En dat is nog maar het begin. Manuel is tegen gunstige voorwaarden beschikbaar voor leden.

→ Dat lees je op pagina 4.

Wendbaar Werkgeverschap

De aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, verouderde vakkennis, productiviteitsverlies en toenemend ziekteverzuim maken een onsmakelijke cocktail van hinderlijke ontwikkelingen waar je als ondernemer iets mee moet. Wat? Wendbaar Werkgeverschap. Techniek Nederland investeert veel in verschillende programma's die jou als ondernemer helpen toch vooruit te kunnen. 'Niets doen is geen optie', stelt Vakspecialist Annette Opstal.

→ Lees meer op pagina 7.

Word ook Dé-Installateur

Dé-Installateur zijn specialisten die na brand of stormschade elektrotechnische installaties veiligstellen, zodat hulpdiensten veilig kunnen werken en schade beperkt blijft. Stichting Salvage en Brandweer Nederland bouwen aan een landelijk netwerk van deze experts. ADS Inspectie sloot zich direct aan. Waarom? Joop Weenk vertelt over de noodzaak van specialistische kennis, snelle inzet én kansen van dit bijzondere werk.

→ Lees meer op pagina 8.

Nieuwe ledenvoordelen:

Vijftien procent korting op telefonie en internet.

4

Vervolg van pagina 1.

en crisisscenario's te oefenen. Als jij je eigen collega's niet kunt bereiken, als je niet van A naar B kunt, als er intern geen afspraken zijn gemaakt, dan kun je ook je klanten niet helpen. Dit rapport biedt techniekbedrijven houvast om hun weerbaarheid te vergroten.'

Praktisch handboek

Waar het rapport eindigt, begint voor Techniek Nederland het echte werk. Er wordt momenteel gewerkt aan een praktisch handboek: een concreet stappenplan dat aangeeft wat je moet doen bij een crisis. De Vrijer: 'Met het handboek geven we ondernemers praktische adviezen om in een noodsituatie de regie te nemen. Om afspraken te gaan maken met medewerkers, toeleveranciers en opdrachtgevers over scenario's en protocollen. Welke klanten hebben prioriteit? Kun je vitale installaties ook bereiken zonder een digitale ondersteuning? Moet je extra voorraden aanhouden? Wat als je medewerkers hebt die ook reservist zijn? Als je dat vooraf bedenkt, kun je sneller handelen als dat nodig is.'



— Terry Heemskerck en Laurens de Vrijer: 'De technieksector speelt een cruciale rol bij het draaiend houden van Nederland in tijden van crisis.'

Wacht niet op het handboek, zeggen de voortrekkers van dit project. 'Maak een inventarisatie van het type opdrachtgevers dat je hebt en denk alvast na over een draaiboek. Lees het rapport door of kijk het webinar terug waarin we het rapport beknopt samenvatten,' raden ze aan.

Rollen en taakverdeling

Techniek Nederland voert ondertussen gesprekken met veiligheidsregio's over rollen en taakverdeling bij crises en met de overheid over de positie van de sector. Heemskerck: 'Wij zijn een sector die zorgt dat de hele maatschappij kan draaien, ook de vitale sectoren zoals voeding of zorg. Het is dus cruciaal dat we ook in de positie zijn en blijven om die dienstverlening te kunnen bieden.'

§§ De vraag is niet óf een crisis zich voordoet, maar wanneer. Daar moeten we ons op voorbereiden §§

Van Oslo tot Athene; iedereen kijkt naar ons

Techniek Nederland loopt met het weerbaarheidsproject voorop in Nederland, maar ook in Europa. Het rapport is vertaald in het Engels en krijgt veel belangstelling van koepelorganisaties in omliggende landen. 'Van Oslo tot Athene, iedereen kijkt naar ons. De sector heeft enorm veel vakmanschap,' besluit De Vrijer. 'We zijn goed in het vinden van oplossingen. Nu moeten we ook goed worden in voorbereid zijn. Want uiteindelijk draait het om één ding: Nederland laten functioneren, juist als het moeilijk wordt.'

Wacht niet tot het te laat is. Bereid je voor op een mogelijke crisis.

Het rapport 'Sterk in tijden van crisis', een webinar met de belangrijkste highlights en een Q&A over reservisten zijn beschikbaar via de website van Techniek Nederland. Zodra het handboek beschikbaar is, berichten we je daarover.

↳ t.nl/Vb-weerbaarheid

Advies nodig? Drop je vraag bij ons

Mag ik dit contract zo tekenen? Wat betekent die nieuwe cao-regel voor mijn bedrijf? Hoe zit het met aansprakelijkheid bij dit project? Goed nieuws: het team Advies van Techniek Nederland staat je met raad en daad terzijde. Met vijftien specialisten beantwoorden we jaarlijks duizenden vragen van leden – over alles wat komt kijken bij ondernemen in onze sector. Van juridisch tot economisch. Want ondernemen doe je niet alleen.

Onze kennis strekt zich uit over tal van onderwerpen:

Juridisch en regelgeving

- Arbeidsrecht en cao
- Contracten en algemene voorwaarden
- Aansprakelijkheid en bouwrecht
- Aanbesteden
- Privacy en cybersecurity (juridisch)
- Juridische correspondentie

Ondernemen en bedrijfsvoering

- Bedrijfsvoering en beleidsregels
- Begroten en calculeren
- Fiscale regelingen
- Investeren en financiering
- Marketing en marktontwikkeling
- Bedrijfsovername of beëindiging
- Duurzaam ondernemen
- Bedrijf levensloop

Sector en ondersteuning

- Economie en marktcijfers
- Ontwikkelingen in wet- en regelgeving
- Internationaal ondernemen
- Mobiliteit
- Bemiddeling en Geschillencommissie
- Algemene (juridische) ondernemersvragen

↳ Heb jij ook een vraag over een van deze onderwerpen? Drop hem in de speciale mailbox ondernemersvragen@technieknederland.nl. Je krijgt binnen 24 uur antwoord. Liever direct contact? Bel 088 543 27 77 – een beller is sneller.



Nieuw contributiestelsel aangekondigd

Zo behoudt Techniek Nederland slagkracht

Techniek Nederland voert vanaf 2027 een nieuw contributiestelsel in. Alle leden zijn daar inmiddels over geïnformeerd. De stelselaanpassing is nodig om de branchevereniging financieel gezond en slagvaardig te houden. 'Door schaalvergroting en consolidatie lopen onze inkomsten in het huidige systeem te hard terug. Dat raakt uiteindelijk onze slagkracht als vereniging,' zegt directeur Erik van Engelen.

Van Engelen benadrukt dat het lidmaatschap juist in onzekere tijden van grote waarde is. 'De technieksector staat voor enorme opgaven en de spanningen in de wereld nemen toe. Juist nu is een sterke gezamenlijke stem én praktische ondersteuning voor ondernemers hard nodig. Met dit nieuwe contributiestelsel zorgen we dat Techniek Nederland ook de komende jaren een slagvaardige partner blijft voor de hele sector.'

Er zijn verschillende scenario's onderzocht om de ontstane scheefgroei in het contributiestelsel op te lossen. Zo is er gekeken naar alleen indexerende stelsels op basis van andere grondslagen, een andere overgangperiode en andere scenario's. Deze bleken

echter niet voldoende om Techniek Nederland financieel gezond te houden op de lange termijn.

De oplossing

Het nieuwe stelsel biedt wel een oplossing. Daarin blijft de contributie deels gebaseerd op de loonsomstafel en een uniform basisbedrag voor elk lidbedrijf. Nieuw is dat dat wordt aangevuld met een vast bedrag per medewerker. Zo sluit het systeem beter aan op schaalvergroting en consolidatie in de sector. Grotere bedrijven dragen evenwichtiger bij, terwijl het effect voor kleinere bedrijven beperkt blijft. Voor zzp'ers verandert er niets. De invoering gebeurt gefaseerd in 2027 en 2028.

Ben Aartman, directeur Aartman Elektrotechniek en voorzitter groottegroep Kleine Bedrijven

'Het contributiestelsel was scheef gegroeid en wordt nu recht getrokken. Tegelijkertijd stijgen ook voor een branchevereniging de kosten, terwijl de behoefte aan ondersteuning, belangenbehartiging en kennisdeling alleen maar groter wordt. Juist nu is het belangrijk dat Techniek Nederland een sterke positie houdt in de markt en de politiek. Zonder techniek staat de wereld immers stil. Onze brancheorganisatie zorgt ervoor dat de wereld dat weet en dat leden hun belangrijke rol kunnen vervullen. De vereniging heeft een relatief kleine organisatie. Die kost geld, maar is van onschatbare waarde. We moeten die organisatie koesteren en waar mogelijk versterken. Met deze stelselverandering kan dat.'

De vereniging is van onschatbare waarde

De invoering gaat gefaseerd plaatsvinden



Foto: Eric de Vries

— Erik van Engelen: 'Het nieuwe systeem sluit beter aan op schaalvergroting en consolidatie in de sector.'

Tanja Loeff, directeur Tibo-Veen en voorzitter groottegroep Middelgrote Bedrijven

'Techniek Nederland speelt een belangrijke rol als het gaat om onze belangenbehartiging en thema's als kwaliteit, vakmanschap, innovatie, verduurzaming, arbeidsmarkt en opleiding. Kwaliteit behouden vraagt soms om verandering. Daarom is een nieuw contributiestelsel noodzakelijk. Door de kosten evenwichtiger te verdelen over de leden, zorgen we dat onze vereniging sterk, gezond en toekomstbestendig blijft.'

Kwaliteit behouden vraagt soms om verandering

Evert Lemmen, CEO SPIE en voorzitter groottegroep Grote Bedrijven

'Onze sector staat voor enorme transitie en uitdagingen: van de energietransitie en netcongestie tot de arbeidsmarkt. Dat vraagt om een krachtige brancheorganisatie die leden goed vertegenwoordigt en ondersteunt met kennis en marktinformatie. Tegelijkertijd worden wet- en regelgeving steeds complexer en gaan de technische ontwikkelingen enorm snel, waardoor de verwachtingen van leden toenemen. Met het aangepaste contributiestelsel zorgen we ervoor dat Techniek Nederland haar rol ook in de toekomst stevig kan blijven vervullen. Dat we daar allemaal naar draagkracht aan bijdragen, vind ik meer dan logisch. Uiteindelijk profiteren alle leden van een sterke vereniging die effectief opkomt voor de belangen van de sector.'

Dat we allemaal naar draagkracht aan bijdragen, vind ik meer dan logisch

Meer weten?

We kunnen ons voorstellen dat je vragen hebt over wat dat voor jouw bedrijf betekent. Daarom hebben we de belangrijkste punten nog eens voor je op een rijtje gezet.

Je vindt ze hier: t.nl/Vb-contributie2027

Natuurlijk kun je ook contact opnemen met jouw relatiebeheerder voor een persoonlijk gesprek. Hun contactgegevens vind je op deze pagina: t.nl/Vb-contact

Manuel: de digitale collega voor de monteur

Geen digitale innovatie verandert het werk van de monteur zo ingrijpend als Manuel. Techniek Nederland en 2BA hebben de handen ineen geslagen met deze digitale assistent van de monteur, die meer dan tweehonderdduizend toestelonderdelen kent en razendsnel vijftigduizend storingscodes en tienduizend handleidingen doorzoekt. De winst? Tijd. Heel veel tijd...



Geen twijfel meer bij een diagnose die nog maar twintig seconden kost. Manuel spreekt jouw taal en door een helder stappenplan ben je sneller klaar. Het scheelt je ook telefoontjes naar de fabrikant, groothandel en je collega's, en je hoeft ook minder heen en weer te rijden (en minder vaak terug te komen op hetzelfde adres). Zo werk je collega's sneller in, omdat jouw tips direct herbruikbaar zijn. Manuel begrijpt tabellen, diagrammen en foutcodes en raadpleegt razendsnel officiële bronnen rechtstreeks uit de documentatie, mét paginaverwijzing. De tool combineert praktijkervaringen van monteurs, inclusief diagnose, stappen en onderdelen, en maakt die direct herbruikbaar. Alles staat overzichtelijk in een checklist met onderdelen, oplossingsstappen en parameters. Tijdens de VSK+E 2026 werd de award voor digitale innovatie toegekend aan Manuel.



Manuel is gekoppeld aan 2BA en ontvangt rechtstreeks productinformatie van fabrikanten. De data zijn actueel en komen direct uit de bron. De data-engine van Manuel leest automatisch PDF's, Word-bestanden en foto's van typeplaatjes in. Tabellen, schema's en foutcodeboeken worden automatisch herkend en direct bruikbaar gemaakt. Slimme zoektechniek vindt direct de juiste documentatie. Nieuwe handleidingen worden automatisch ingelezen, gecontroleerd en verrijkt met merk, model en bouwjaar.

Winst

De enorme tijdswinst die Manuel in onderhoudswerkzaamheden kan realiseren, kan voor een bedrijf met zo'n twintig monteurs op jaarbasis 0,8 fte besparen. En dat is nog maar het begin. Bij Techniek Nederland hebben we het vertrouwen dat Manuel een blijvertje is. De eerste ervaringen laten zien dat klussen in één keer worden opgelost en kennis voortdurend wordt opgebouwd. Ook wordt specialistische kennis vastgelegd, zodat deze niet alleen bij ervaren collega's aanwezig blijft. Daardoor neemt het aantal vervolfbezoeken af. De grootste winst behaal je als het hele team in een keer live gaat met Manuel. Daarom levert een kick-off op locatie het meeste rendement op.



— Het team achter Manuel.

Korting

Manuel is tegen gunstige voorwaarden beschikbaar voor leden.

Die vind je hier:
tnl.nu/Vb-Manual



Manuel

Nu ook vijftien procent korting op telefonie en internet

Als lid van Techniek Nederland profiteer je via TN van aantrekkelijke voordelen op telefonie en internet. Zo krijg je vijftien procent korting op VoIP-diensten (vaste telefonie via internet), inclusief onbeperkt bellen naar vaste en mobiele telefoons. Je betaalt geen aansluitkosten, behoudt gratis je nummer en ontvangt ook korting op je internetabonnement. Alles loopt via het betrouwbare glasvezelnetwerk van KPN.

Al bijna dertig jaar helpt sTN ondernemers om slimme keuzes te maken in telecom. Van zzp tot grootzakelijk: je krijgt advies dat past bij jouw situatie. Praktisch, onafhankelijk en zonder onnodige kosten.

Of het nu gaat om vaste of mobiele telefonie, internet of de een complete VoIP-installatie: sTN kijkt altijd hoe het slimmer, beter en gebruiksvriendelijker kan. Heb je een vraag? Dan staat een goed bereikbare helpdesk voor je klaar met medewerkers die begrijpen dat je snel en vakkundig ontzorgd wilt worden.

Gewoon dat het werkt

Als ondernemer wil je geen omkijken hebben naar techniek. Je wilt dat je bereikbaar bent, dat je internet snel is en dat alles gewoon goed werkt. Zonder gedoe.

Jouw ledenvoordeel

- Vijftien procent korting op telefonie- en internetdiensten
- Tien procent korting op actieprijsen van Odido
- Geen aansluitkosten
- Gratis nummerbehoud
- Gratis en onafhankelijk advies

↳ Ga naar tnl.nu/Vb-stn of bel 0348 49 50 51 (houd je lidnummer bij de hand).



sTN
Stichting Telecom &
Internet gebruikers Nederland

advertentie

STELLANTIS

Ben je lid van Techniek Nederland?

Dan krijg je korting op bijna honderd automodellen van de merken Alfa Romeo, Citroën, DS, Fiat, Jeep, Lancia, Opel en Peugeot.

Ook voor de bedrijfswagens van Citroën, Fiat Professional, Peugeot én Opel gelden kortingen.

Meer info vind je hier: tnl.nu/TN-Stellantis



advertentie

Profiteer van dynamische energie van NieuweStroom

De voordelen:

- Betaal altijd de actuele marktprijs.
- Geen opzegtermijn of verborgen kosten.
- Een persoonlijke energieadviseur.



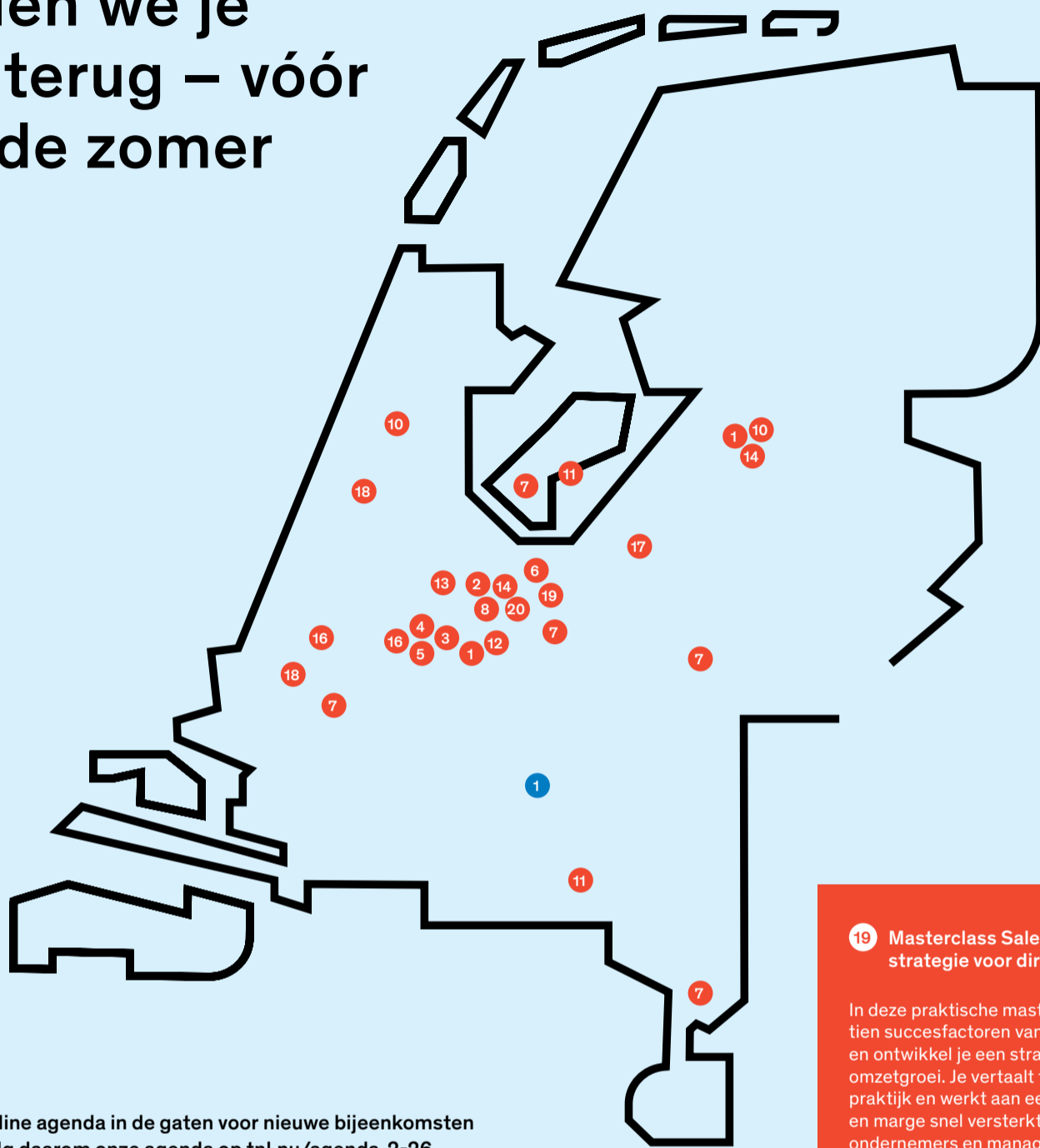
Interesse?

Profiteer van **10% ledenkorting**. Scan de QR-code voor meer info.



NIUWE STROOM

Hier zien we je graag terug – vóór én na de zomer



Houd de online agenda in de gaten voor nieuwe bijeenkomsten in 2026. Volg daarom onze agenda op tnl.nu/agenda-2-26

19 Masterclass Salesmanagement: strategie voor directe omzetgroei

In deze praktische masterclass leer je de tien succesfactoren van salesmanagement en ontwikkel je een strategie voor directe omzetgroei. Je vertaalt theorie direct naar de praktijk en werkt aan een aanpak die omzet en marge snel versterkt. Exclusief voor ondernemers en managers van installatiebedrijven vanaf tien medewerkers.

Evenement

- 1 Vakbeurs Energie 2026
6 oktober
Den Bosch
tnl.nu/agenda2261

Bijeenkomst

- 1 Basiscursus preventie-medewerker
1 juli - Zwolle
tnl.nu/agenda22601
2 juli - Nieuwegein
tnl.nu/agenda22602
- 2 Ledenbijeenkomst Arbo- en Kwaliteitsmanagers
8 juli - Utrecht
tnl.nu/agenda22603
- 3 Training Verbeterde Risicoklassenindeling (VRKI)
10 juli - Woerden
tnl.nu/agenda22604
29 september - De Meern
tnl.nu/agenda22605
- 4 Workshop Risico, Contracten en Voorwaarden
8 oktober - Woerden
tnl.nu/agenda22606

- 5 Toepassing van de cao Technisch Installatiebedrijf
5 november - Woerden
tnl.nu/agenda22607
- 6 Masterclass de 10 succesfactoren van Salesmanagement
14 november - Soest
tnl.nu/agenda22608
- 7 Meet-up met ondernemers in: Utrecht - Gooi en Vechtstreek
6 augustus
Hilversum, Amersfoort, Nieuwegein
tnl.nu/agenda22609
Gelderland
28 oktober
Apeldoorn, Arnhem, Nijmegen
tnl.nu/agenda22610
Zuid-Holland
4 november
Den Haag Zuid, Leiden, Nieuwerkerk a/d IJssel
tnl.nu/agenda22611

- Flevoland
11 november
Emmeloord, Lelystad, Almere
tnl.nu/agenda22612
Limburg
19 november
Maastricht, Heerlen, Venlo
tnl.nu/agenda22613
- 8 Workshop Sturen op veiligheid
9 september - Utrecht
tnl.nu/agenda22614
- 9 Webinar Veiligheids-cultuur in de Praktijk
15 september
tnl.nu/agenda22615
- 10 Praktijkdag Veilig Werken voor monteurs en leidinggevendenden
23 september
Akersloot
tnl.nu/agenda22616
7 oktober - Zwolle
tnl.nu/agenda22617

- 11 Ontbijtsessie Beheer, Onderhoud en Inspectie
23 september
Eindhoven
tnl.nu/agenda22618
30 september
Harderwijk
tnl.nu/agenda22619
- 12 Basiscursus preventie-medewerker
30 september
Nieuwegein
tnl.nu/agenda22620
- 13 Masterclass bedrijfs-kunde in één dag
2 oktober - Breukelen
tnl.nu/agenda22621
- 14 Projectbeheersing en onderhanden projecten
13 oktober - Utrecht
tnl.nu/agenda22622
24 november - Zwolle
tnl.nu/agenda22623
- 15 Webinar Fysieke Belasting minimaliseren
21 oktober
tnl.nu/agenda22624

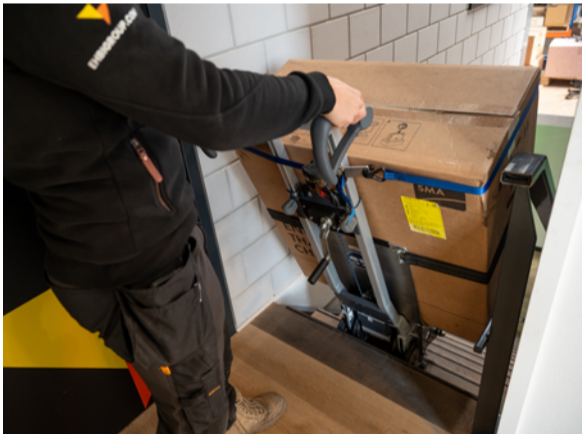
- 16 Duurzaamheidsleergang Bouw & Techniek
28 oktober
Woerden en Zoetermeer
tnl.nu/agenda22625
- 17 Management leergang strategisch voor installatie en bouw
29 oktober - Garderen
tnl.nu/agenda22626
- 18 Masterclasses over werkgeluk & investeren in mensen
29 oktober - Haarlem
tnl.nu/agenda22627
12 november - Schiedam
tnl.nu/agenda22628
- 19 Masterclass De 10 Succesfactoren van Salesmanagement
14 november - Soest
tnl.nu/agenda22629
- 20 Rendementsverbetering in de installatiebranche
17 november - Utrecht
tnl.nu/agenda22630

Meer gedaan krijgen met minder uitval; Pro-Fonds maakt het mogelijk

Zware warmtepompen steile trappen opsjouwen, werken in lastige houdingen en dagelijks fysiek zwaar werk is voor monteurs in de installatiesector de realiteit. Pro-Fonds helpt bedrijven dit slimmer aan te pakken met producten en diensten die veilig en duurzaam werken écht haalbaar maken, tegen aantrekkelijke kortingen. Het resultaat? Minder blessures, minder frustratie en minder mensen nodig per klus.

Pro-Fonds – een stichting van Techniek Nederland en Techniek Nederland Verzekeringen – helpt technische bedrijven om medewerkers duurzaam inzetbaar te houden. Minder fysieke belasting, meer werkplezier en minder ziekteverzuim staan daarbij centraal. Met korting op ergonomische hulpmiddelen én diensten zoals een gratis vertrouwenspersoon, ondersteunt het fonds bedrijven bij een gezonde, veilige en productieve werkomgeving.

Van trapklimber tot ergonomische werktafel
EHBI Group, een installatiebedrijf gespecialiseerd in warmtepompen en thuisaccu's, schafte via Pro-Fonds



– Minder tillen, minder kans op blessures: de Stairmobil maakt het mogelijk om zware apparaten veilig en efficiënt de trap op en af te vervoeren.

een Stairmobil aan – een elektrische trapklimber waarmee apparaten tot honderdveertig kilo veilig de trap op en af worden getransporteerd. Het resultaat? Minder blessures, minder frustratie en minder mensen nodig per klus. 'Dankzij de Stairmobil gaan zware warmtepompen en thuisaccu's blessurevrij en efficiënt bijna alle trappen op. Wat vroeger met twee tot drie man moest, kan nu met één persoon én veilig,' zegt operationeel manager Kristov van Wingerden.

Bij EP:Beerepoot kozen ze voor de Easy Worker, een ergonomische heftafel die monteurs fysiek zwaar werk uit handen neemt. Het bedrijf heeft er inmiddels acht. Ze worden gebruikt voor het tillen van een droger die op een wasmachine staat bijvoorbeeld, of voor het repareren van een oven. De investering verdiende zich snel terug. 'Ik zie een duidelijke winst in productiviteit én werkplezier. Monteurs willen niet meer zonder en zelfs klanten reageren positief,' aldus teamleider Eline Willemsen.

Meer dan gereedschap

Pro-Fonds biedt ook ondersteuning op het vlak van psychisch welzijn. Starke Installatietechniek maakte gebruik van de gratis vertrouwenspersoon via Pro-Fonds. HR-medewerker Julia Starke: 'Onze medewerkers kunnen de vertrouwenspersoon altijd inschakelen als zij die nodig hebben. Daar hebben ze recht op. Bij ons staat niet alleen fysieke veiligheid centraal, psychische veiligheid krijgt net zoveel aandacht.'



Foto's: Jan reinier van der Vliet

– De ergonomische werktafel maakt fysiek belastend werk lichter, veiliger en comfortabeler.

Als lid van Techniek Nederland profiteer je automatisch van wat Pro-Fonds te bieden heeft. Op onze website vind je het actuele aanbod: van subsidies en cashback op ergonomisch gereedschap tot gratis diensten die je direct kunt inzetten voor je team. Investeren in veiligheid is investeren in je mensen en uiteindelijk ook in je bedrijf.

↳ Meer weten?
Ga naar tnl.nu/Vb-profonds

Innovaties in de etalage

Slimmer werken? Dat kan nú al!

De technieksector is goed bezig als het gaat om de drie thema's van de toekomst: AI, robotisering en industrialisatie. Op onze website verzamelen we praktijkvoorbeelden die laten zien dat slimmer werken nú al kan. Zoals deze toepassing van industriële standaardisatie bij hoogspanningsstations.

Croonwolver&dros maakt in een productiehhal in Kampen prefab-skids voor hoogspanningsstations die vervolgens plug&play op de locatie worden neergezet. Zowel het ontwerp als de opbouw van de hoogspanningsvelden is volledig gestandaardiseerd en de modules worden in een industriële omgeving gefabriceerd. Daarmee biedt het bedrijf een slimme oplossing voor de grote nieuwbouw- en vervangingsopgave van hoogspanningsstations. Die zijn hard nodig om het probleem van netcongestie op te

lossen en de energietransitie te versnellen. Voor opdrachtgevers als TenneT betekent deze werkwijze snellere realisatie, lagere faalkosten en beter speelbare projecten. Het industriële productieproces levert ook Croonwolver&dros voordelen: tijdswinst, betere kwaliteit en minder afhankelijkheid van schaars technisch personeel. Tegelijkertijd verbetert de werkomgeving voor monteurs: meer werk vindt plaats in een gecontroleerde fabriek in plaats van buiten onder tijdsdruk.



Foto: Wilco van Dijen

– Prefab hoogspanningsstations uit de fabriek: slimmer bouwen voor een sneller en betrouwbaarder elektriciteitsnet.

De technologische innovaties in de sector grijpen in razende vaart om zich heen. Wij houden het voor je bij. Meer inspiratie vind je op deze speciale website.

↳ Heb je zelf een goed voorbeeld?
Neem dan contact op met
t.heemskerk@technieknederland.nl

Ingrijpend programma helpt ondernemers

Op weg naar wendbaar werkgeverschap

Om klaar te zijn voor de toekomst, moeten werkgevers kunnen meebewegen. Dat vraagt aandacht voor hun mensen: hoe blijven medewerkers gezond, gemotiveerd en productief? En hoe organiseer je het werk zo dat het aantrekkelijk blijft? Vakspecialist Wendbaar Werkgeverschap Annette Opstal werkt aan een programma dat werkgevers hierbij ondersteunt.

Hoe pak je zo'n breed onderwerp aan?

'We hebben natuurlijk verschillende onderzoeken gedaan en met leden en andere partijen in de sector gesproken. Zo kregen we goed duidelijk waar de schoen wringt. Op basis daarvan richten we ons op drie deelgebieden:

- **Het anders organiseren van het werk.** We helpen bedrijven om hun organisatie en werkprocessen slimmer in te richten.
- **Duurzame inzetbaarheid.** We kijken naar hoe medewerkers gezond, gemotiveerd en inzetbaar blijven. Denk aan vitaliteit (energie en motivatie), werkvermogen (kunnen mensen hun werk fysiek en mentaal – psychisch en sociaal – aan?) en blijvend ontwikkelen.
- **Leiderschap.** Leidinggeven verandert. We ondersteunen werkgevers bij het aansturen van hun mensen, bijvoorbeeld door een meer coachende leiderschapstijl en door leren op de werkvloer te stimuleren.'

Het draait dus allemaal om mensen. Hoe gaat het met de installerende mens?

'Het personeelstekort blijft. Er zijn nu net zoveel jongeren als ouderen in Nederland en de beroeps-

bevolking groeit niet. Het aantal ouderen groeit de komende jaren nog wel. Tegelijkertijd is de werkloosheid al jaren laag, dus de 'reservebank' is leeg. Ondertussen neemt de vraag naar vakmensen in de installatietechniek toe en veranderen beroepen ook echt inhoudelijk. Dat legt druk op bedrijven en medewerkers. Daar komen maatschappelijke ontwikkelingen bij, zoals toenemende mantelzorg. Het is dan ook niet verrassend dat het ziekteverzuim licht stijgt. Als we zo doorgaan, raken meer mensen overbelast. Niets doen is dus geen optie.'

Dat klinkt als een complex probleem. Waar begin je?

'We zetten op meerdere punten tegelijk in. Allereerst moeten we de instroom verder verbeteren. Daarvoor lopen al landelijke campagnes om de aantrekkelijkheid van de sector te promoten. Tegelijk moeten we zorgen dat mensen in de sector blijven. Elk jaar vertrekken tussen de vijf- en zeventuizend medewerkers uit de sector, door onvrede over werkomstandigheden, ontwikkelmogelijkheden of de relatie met

de leidinggevende. Daarnaast kost werkgerelateerd verzuim zo'n drieduizend mensjaren in de sector. Een goede werk-privébalans helpt dat terug te dringen. Ook kijken we naar hoe we slimmer kunnen werken. Door verouderde kennis gaat er elk jaar veel productiviteit verloren. Hierdoor verliezen we jaarlijks tussen de twee- en vierduizend mensjaren aan productiviteit. Daar valt duidelijk winst te behalen.'

Wat is de rol van Techniek Nederland daarin?

'Heel divers. We doen samen met andere partijen onderzoeken, we duiden het onderwerp wendbaar werkgeverschap, we lobbyen om regelgeving en regelingen aangepast te krijgen en we bieden concrete programma's en ondersteuning op verschillende thema's.

Waar ligt nu de focus?

'Een belangrijke oorzaak van verzuim is psychosociale arbeidsbelasting (PSA). Denk aan werkdruk, stress en sociale onveiligheid. Daar hebben we zeer uitgebreid onderzoek naar laten doen. We besteden nu veel aandacht aan het verbeteren van de sociale veiligheid in de sector en binnen ondernemingen, om medewerkers binnen te houden. In een sociaal veilige werkomgeving voelen mensen zich beschermd tegen pesten, uitsluiting, discriminatie, machtsmisbruik, intimidatie, vernedering of seksueel wangedrag, zowel binnen als buiten de organisatie. Maar leren mensen ook van fouten en zijn die bespreekbaar? Dat vraagt om een open bedrijfscultuur, waarin mensen zich vrij voelen om zich uit te spreken. Daarom starten we komend jaar een campagne die bedrijven helpt om hier actief mee aan de slag te gaan.'

☞ **Werkgerelateerd verzuim kost onze sector zo'n drieduizend mensjaren en we verliezen tussen de twee- en vierduizend mensjaren aan productiviteit** ☞

Techniek Nederland zet zich op verschillende manieren in voor dit thema.

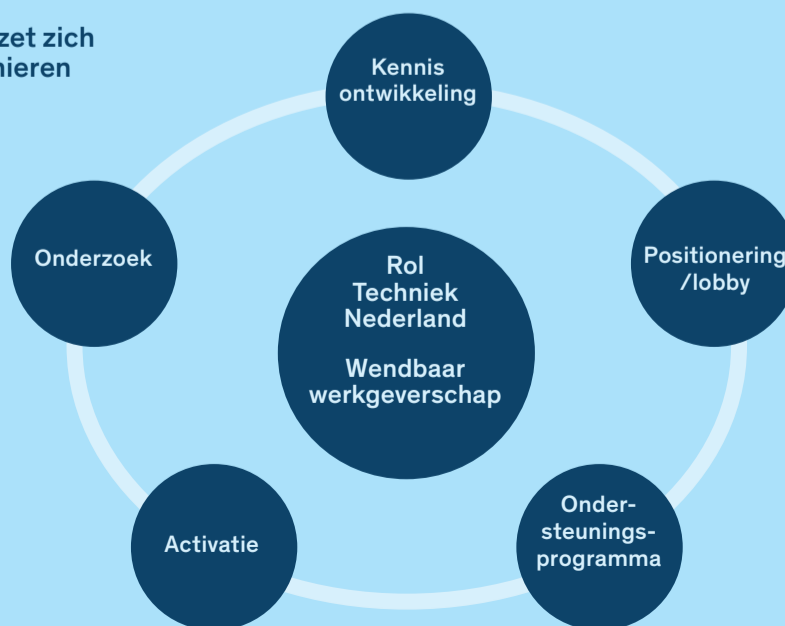


Foto: Daniel Verkijk

— Annette Opstal: 'De vraag naar vakmensen neemt toe, het aanbod neemt af. Dit vraagt veel van de werkgever.'

Word ook Dé-installateur en draag bij aan een veiliger Nederland

E- en W-installateurs kenden we al. Maar nu zijn er ook Dé-installateurs: specialisten die na calamiteiten elektrotechnische installaties veiligstellen, zodat hulpdiensten veilig kunnen werken en schade voor gedupeerden beperkt blijft. Stichting Salvage en Brandweer Nederland werken aan een landelijk netwerk van deze specialisten. Directeur Joop Weenk van ADS Inspectie vertelt waarom het bedrijf zich direct aansloot.

‘Dé-installateurs zijn professionals die je het liefst niet nodig hebt. Want ze komen in actie bij calamiteiten als brand of stormschade. Het is eigenlijk een soort eerste hulp bij incidenten,’ zegt Weenk. Dé-installateurs treden op in de nafase van een calamiteit. Ze werken in opdracht van stichting Salvage, namens de gezamenlijke Nederlandse (brand-)verzekeraars. Ze maken installaties spanningsloos, brengen risico’s zoals omvormers en DC-bekabeling van pv-installaties in kaart en voeren een risicoanalyse uit. Ook het demonteren van beschadigde onderdelen hoort erbij (vandaar de Dé van Dé-installateur). Vervolgens adviseert de specialist over herstel of vervanging.

‘Als je over die expertise beschikt, vind ik dat je een bijdrage moet willen leveren’

Ervaring en snelheid

Die rol vraagt om ervaring én om snelheid. ‘Je moet meteen kunnen opdraven bij een oproep van de hulpdiensten. Dus je moet 24/7 stand-by zijn. Specialistische kennis is op die momenten hard nodig. Want installaties worden steeds complexer, met zonnepanelen, omvormers, accu’s en aggregaten. Om schade te beperken en de omgeving veilig te maken voor hulpdiensten en herstelwerkzaamheden, is specialistische kennis nodig. En die is schaars. Het inspecteren van

elektrotechnische installaties is voor ons dagelijkse kost. Als je over die expertise beschikt, vind ik dat je een bijdrage moet willen leveren.’ Tegelijk biedt het werk ook nieuwe kansen: deelname aan een professionele piketpool met marktconforme tarieven en samenwerking met Salvage en hulpdiensten.

Landelijk netwerk

Weenk is nog niet in actie geweest. ‘De officiële kick-off is in juli. Ik weet dat meerdere installateurs zich al hebben aangemeld. Mijn medewerkers en ik zijn beschikbaar voor de regio Noord Nederland. Het doel is een landelijk dekkend netwerk, zodat de installateur of inspecteur snel ter plekke kan zijn,’ zegt hij. Zijn oproep aan collega’s is duidelijk: ‘Meld je aan en draag bij aan een veiliger Nederland; voor hulpverleners én voor de bewoners of eigenaren die na een calamiteit achterblijven met een beschadigde installatie.’

Voor meer informatie over het werk van de Dé-installateurs, de voorwaarden voor deelname en beschikbare hulpmiddelen ga naar tnl.nu/Vb-de-installateur.



— Joop Weenk: ‘Wij zijn beschikbaar in Noord-Nederland’

Nieuwe leden

In de vorige editie mochten we 68 bedrijven als lid van onze vereniging verwelkomen. Deze keer zijn daar weer 52 collega-bedrijven bijgekomen (peildatum 28 mei).

| | | | | | |
|----------------------|----------------------------------|---------------|------------------------------|------------------|--------------------------------|
| Almere | Veiligheid Specialisten | Dordrecht | Easy-liner | Middelburg | Tweek.nl |
| Aplphen aan den Rijn | Tjeerd Installaties en Onderhoud | Dronten | KR Elektrotechniek | Moerkapelle | NRGenius |
| Alphen (NB) | Installatiebedrijf 2 Install | Goor | THW installatie | Nunspeet | A. Buurkes Installatietechniek |
| Amsterdam | PERGAS | Groningen | Regilo Group | Oirschot | BVH Installaties |
| Apeldoorn | Fitzgeralds Group Holding | Haelen | EZ klimaattechniek | Oosterwolde (Fr) | Installatiebedrijf H.D.I. |
| Apeldoorn | iCanFix | Heerhugowaard | De Kleine Renovatie | Oud Gastel | Akore |
| Apeldoorn | Oilowatt Solutions B.V. | Heerlen | Installatiebedrijf H. Kuppen | Peize | Klimaatmeesters Noord |
| Bergen op Zoom | Boschman Service & Installatie | Hem | Instal. W.F. | Rotterdam | RO Techniek |
| Bergentheim | Mondaine Engineering | Hendrik-Ido | Coldtec | 's Gravenhage | WiseAir |
| Beverwijk | Buhl Elektrotechniek | Ambacht | | 's Hertogenbosch | SEM-power |
| Breda | MPC Energy | Hilversum | leissoF | Spijkenisse | Aircon Groep |
| Cuijk | Verspuij Techniek | Hilversum | Ruyling Techniek | Uden | FVDM Montage |
| De Lier | MVS Elektro | Hoogvliet | Emschot | Uithoorn | Munt Installatietechniek |
| Dedemsvaart | Installatie Techniek Starke | Rotterdam | | Utrecht | Jos-Tech Utrecht |
| Diemen | De Zonnegroep | Kaatsheuvel | New-Heating | Veenendaal | Het Klimathuys |
| Doesburg | Noviz Elektrotechniek | Lisse | DVL Elektrotechniek | Vlaardingen | TED Groep |
| | | Meijel | Soest Installaties | Wagenberg | Broese |
| | | | | Warmenhuize | Louter Installatietechniek |
| | | | | Westzaan | Branco Elektrotechniek |
| | | | | Woerden | Wulverhorst Technical Services |
| | | | | Yerseke | InduVolt |
| | | | | Zuid-Scharwoude | Helsloot Installatietechniek |

Van grondzuiger en verduurzaming tot AI:

Ontstoppingsbedrijf TOS bouwt aan de toekomst

Een levende schildpad in een standleiding, rollades en gehaktballen in de keukenafvoer en ratten in het riool. Bij TOS Ontstoppings Service in Hoogvliet komen ze het allemaal tegen. En overal weten ze raad mee. No-nonsense is er het motto, maar toch gonst het er van de ambitie: met elektrische voertuigen, een unieke mini-grondzuiger, een duurzaam pand en een digitale transformatie stoomt de familie het bedrijf klaar voor de toekomst.

TOS Ontstoppings Service is actief in de regio Groot-Rijnmond en heeft zo'n dertig medewerkers. Ze ontstoppen gootstenen, voeren reparaties uit, doen camera-inspecties en reinigen dakgoten. Dat doen ze vooral voor woningcorporaties, maar ook voor particulieren en bedrijven. René van den Berg nam het bedrijf over van zijn vader en staat samen met zijn vrouw aan het roer. Naast de drukke werkzaamheden, maken ze tijd voor belangrijke ontwikkelingen als duurzaamheid, digitalisering en mechanisering. Zo bouwt het echtpaar Van den Berg aan een modern en toekomstbestendig bedrijf voor de opvolgers.

Gasloos bedrijfspand

Vier jaar geleden is het bedrijfspand verduurzaamd. René van den Berg: 'We zijn nu volledig gasloos. Verwarmen en koelen doen we elektrisch. We hebben 64 zonnepanelen geplaatst, binnenkort komt daar een accu bij. De panelen wekken stroom op voor de klimaatinstallatie, de elektrische voertuigen en de eigen wasbox. Voor de wasbox gebruiken we ook nog eens opgevangen hemelwater.' TOS beschikt over zes elektrische voertuigen, waaronder bestelbussen, kantoorauto's en een bakfiets voor kleine klussen in de buurt. Langzaam gaan ze over naar een volledig elektrisch wagenpark.

Hybride mini-grondzuiger

Maar ook het materieel elektrificeert. Zo heeft TOS nu een elektrische hogedrukinstallatie om verstoppingen op te lossen. En recent schaften ze een hybride mini-grondzuiger aan. 'Daarmee zijn we uniek in Nederland. Het is een compact apparaat dat achter

☞ **We zijn al in gesprek over een eventuele overname in de toekomst. Zo'n proces heeft tijd nodig** ☞

het service-voertuig meegaat. Het onderstel – de rups – wordt elektrisch aangedreven, de grondzuiger zelf heeft nog wel een dieselmotor. We kunnen ermee ontstoppen en reinigen en het is handig bij het uitgraven van straten en het schoonzuigen van dakgoten. Het kan ook tijdelijk isolatiekorrels wegzuigen uit kruipruimtes als daar stank of problemen ontstaan en we een reparatie moeten uitvoeren. Na



Foto: Robin Haasnoot

— René en Cindy van den Berg bouwen samen met hun kinderen Melanie en Tim aan een toekomstbestendig bedrijf. Door Rotterdamse no-nonsense te combineren met innovatie, elektrificatie en digitalisering.

de reparatie blazen we ze weer terug. Dat laatste komt steeds vaker voor bij corporatiewoningen die vergaand geïsoleerd zijn. Het is voor corporaties een goedkopere oplossing dan een grote vrachtwagen laten opdraven.'

Schildpadden en drugsnaalden

In de praktijk komen de medewerkers van TOS de gekste dingen tegen. Het gekste voorval was toch wel de schildpad die een boze buurman had ontvoerd en door zijn wc had gespoeld. René: 'Het beestje blokkeerde de standleiding en daardoor stroomde het toilet over. We hebben het beestje levend kunnen redden. Vroeger kwamen we veel drugsnaalden tegen in de afvoer, nu is er veel overlast van ratten. Daar moeten onze monteurs extra alert op zijn, want ze verspreiden ziektes, buiten het feit dat ze de riolering kunnen beschadigen en verstoppingen veroorzaken.'

De digitale sprong

De volgende generatie, Melanie en Tim, is ook al actief in het bedrijf. Tim (26) werkt fulltime mee in de binnen- en buitendienst. Melanie (24) combineert haar werk op kantoor met een Master in Business Administration. Melanie: 'Het ligt misschien niet voor

de hand voor een meisje om voor dit vak te kiezen, maar ik ben erin opgegroeid en vind ondernemen heel interessant. Ik ben nergens vies van. Ik ga straks ook met de buitendienst meelopen. Ik hou me nu vooral bezig met administratieve werkzaamheden, de social media en digitalisering. Recent hebben we het handmatig overtuiken van inkomende werkbonnen van de woningcorporaties geautomatiseerd. Die worden nu automatisch ingelezen en omgezet naar heldere werkbeschrijvingen voor onze monteurs.' De volgende stap is telefonie-automatisering. Huurders van woningcorporaties kunnen straks via een slim keuzemenu hun melding doorgeven waarna een afspraak automatisch wordt ingepland.

Klaar voor de toekomst

Tim wist al vroeg dat hij met zijn handen wilde werken. Het liefst bedient hij een graafmachine, maar hij draait ook mee in de binnendienst. 'Zo leer ik alle facetten van het bedrijf kennen. We zijn al druk in gesprek over een eventuele overname in de toekomst. Zo'n proces heeft tijd nodig, dus je kunt er niet vroeg genoeg mee beginnen.' Hun blik op de toekomst? 'Nog meer focus op innovatie en techniek,' zegt Tim. 'Het bedrijf verder laten groeien en doorpakken met automatisering,' vult Melanie aan.

“Zij-instromers krijgen hier een warm welkom”

De installatiebranche kan niet meer zonder: zij-instromers. In plaats van zij-instromers op goed geluk binnen te halen en in het diepe te gooien, pakt Kemkens dat samen met TeamWork professioneel aan. ‘Van de honderdtwintig zij-instromers die we de afgelopen drie jaar verwelkomden, bleef 87 procent hangen,’ zegt praktijkopleider Victor Janssen van Kemkens. Volgens hem zijn een goede match, een warm welkom, een gedegen instromingstraject en intensieve begeleiding de sleutel tot succes.

Dat ervaarde ook Hanno Arentsen. Hij werkt sinds mei vorig jaar als servicemonteur bij Kemkens. Daarvoor werkte hij vijftientig jaar in de zorg, als verpleegkundige. ‘Ik had nog nooit een cv-ketel van dichtbij gezien, had geen idee hoe zo’n ding werkte. Na het instromingstraject van acht weken, had ik de basis al onder de knie. Nu doe ik niets liever dan storingen vinden en oplossen. Ik ben niet de jongste en heb geen technische achtergrond, dus ik gaf aan dat ik niet in het diepe gegooid wilde worden. Daar is naar geluisterd. Ik ben heel goed en persoonlijk begeleid en ben het stap voor stap gaan proberen. Nu leer ik zelfs verder voor servicemonteur niveau 3.’

Victor Janssen:
 “Techniek leer je.
 Motivatie maakt
 het verschil”

Hanno stroomde in mei vorig jaar in bij Kemkens. Voor Hanno werd geen assessment ingezet. In plaats daarvan volgde hij bij Kemkens een intern zij-instroomtraject, bestaande uit trainingen en 28 uur beroepsbegeleiding. Wij Techniek TeamWork ondersteunde dit traject met een bijdrage van drieduizend euro.

Instromingstraject

Victor Janssen is intern verantwoordelijk voor het instromingstraject. ‘Technische vaardigheden zijn goed aan te leren. Motivatie, houding en persoonlijkheid zijn belangrijker. Ik heb liever iemand die nog nooit een cv-ketel heeft gezien dan iemand die denkt alles al te weten. Want die kun je vanaf de basis opleiden en vormen zoals het bedrijf dat graag ziet.’ En dat lukt bijna altijd. Kapsters, taxichauffeurs, obers en ex-voetballers: allemaal sleutelen ze nu met plezier aan cv-ketels bij Kemkens.

Succesvolle overstap

Hanno voelt zich inmiddels als een vis in het water bij Kemkens. ‘Het was een enorme omslag, van de zorg naar de techniek. Maar ik heb het super naar mijn zin. Het sleutelen, omgaan met de klanten, de ouwe jongens krentenbrood-mentaliteit onder de collega’s; alles maakt dat ik weer met plezier naar mijn werk ga.’ De succesvolle overstap is grotendeels toe te schrijven aan Kemkens en Hanno zelf. Maar ook TeamWork speelde daarin een belangrijke rol. Janssen: ‘Ze regelen alles administratief, houden bij hoeveel mensen de branche in en uitstromen, bieden hulp en subsidies en zijn er voor je als je ze nodig hebt. Het is een onmisbare organisatie als het gaat om zij-instroom.’



– Praktijkopleider Victor Janssen (rechts) begeleidde zij-instromer Hanno Arentsen bij zijn overstap naar de installatietechniek.

TeamWork werkt!

TeamWork (onderdeel van Wij Techniek) helpt bedrijven bij het vinden, begeleiden en behouden van zij-instromers binnen de installatietechniek. Sinds de start in 2021 zit er elk jaar een stijgende lijn in het aantal plaatsingen. In 2025 stond de teller al op 942 plaatsingen. Van alle zij-instromers die via TeamWork binnenkomen, is zeventig procent na twee jaar nog steeds werkzaam bij het bedrijf. Dat is dertig procent meer dan het gemiddelde bij instromers in de sector. TeamWork richt zich nadrukkelijk op duurzame plaatsingen. Om dat te bereiken, werkt TeamWork samen met partners aan een projectmatige aanpak rondom werving, screening, matching, omscholing, plaatsing en de zorg voor een succesvolle landing in het bedrijf.

De meerwaarde van TeamWork zit vooral in:

- kosteloze, branchegerichte dienstverlening;
- financiële tegemoetkomingen;
- gespecialiseerd netwerk in de installatietechniek;
- begeleiding van kandidaat én werkgever;

- focus op duurzame plaatsing in plaats van snelle commerciële matching.

Voor installatiebedrijven betekent dit:

- lagere instroomkosten;
- minder risico op uitval;
- snellere toegang tot technisch talent;
- minder druk op HR en leidinggevenden.

Binnen de Wij Techniek TeamWork Regeling (WTR) kunnen werkgevers een tegemoetkoming krijgen voor:

- praktijkbegeleiding;
- omscholing;
- beroepsgerichte trainingen;
- assessments;
- begeleidingstrajecten.

De vergoeding voor begeleiding en praktijktraining loopt op tot ongeveer 3500 euro per zij-instromer.

Danny Murkens nieuwe voorzitter Vakcommissie Elektronica reparateurs

Repair in rep en roer

In maart is Danny Murkens benoemd tot voorzitter van de Vakcommissie Elektronica reparateurs. 'Er komt veel op ons af. De Vakcommissie is als een expertisecentrum voor vakmensen, dat beleid vertaalt in praktische richtlijnen en tools. En het zet zich in voor betere aansluiting van regelgeving, onderwijs en praktijk,' zegt hij.

Murkens kent de sector door en door. Hij is al achttien jaar werkzaam bij Dynafix, een bedrijf dat als Authorised Repair Center honderdduizenden productreparaties per jaar uitvoert voor onder andere fabrikanten, (r)e-tailers en verzekeringsmaatschappijen. Van smartphones en koffiemachines tot laadpalen en medische apparatuur. Als Manager Business Development is hij met name bezig met de invulling van het thema circulariteit.

Beleid vertalen

De nieuwe voorzitter neemt het stokje over in een sector die in rap tempo verandert: wetgeving, consumentengedrag en businessmodellen staan

allemaal tegelijk onder druk én zitten in de lift: 'De markt trekt aan, maar als we naar de doelstellingen kijken, kiezen consumenten nog te vaak voor nieuw boven reparatie. Ecodesign (ESPR), Right to Repair en het Digitaal Productpaspoort bieden kansen om reparatie naar een hoger plan te brengen, mits dat beleid goed wordt ingevoerd. En wij dat goed weten te vertalen richting de achterban. Daar ligt een belangrijke rol voor ons.'

Samen sterker

Techniek Nederland staat midden in dit speelveld: als initiatiefnemer van het Nationaal Reparatie-register, als lid van de Reparatiecoalitie en als bran-

cheorganisatie voor erkende reparatiebedrijven. 'Samen staan we sterker en zorgen we voor impact. Techniek Nederland vertegenwoordigt een grote en diverse groep van reparateurs. Van zzp'ers tot retailketens die ook reparaties aanbieden. Voor al die bedrijven zorgen we dat wet- en regelgeving beheersbaar blijft en dat beleidsmakers de juiste besluiten nemen voor hen.'

Right to Repair

Op 31 juli gaat de Nederlandse variant van de Europese richtlijn Right to Repair in. Vanaf die tijd moeten fabrikanten producten als wasmachines, smartphones en stofzuigers ook na de garantieperiode tegen een redelijke prijs repareren. Reparateurs moeten vindbaar zijn in een register. Voor retailers geldt een informatieplicht: ze moeten klanten actief wijzen op reparatiemogelijkheden en onderdeelbeschikbaarheid. Kiest een consument binnen de garantie voor reparatie, dan wordt de garantietermijn eenmalig met twaalf maanden verlengd. Als reparatie binnen de garantietermijn onmogelijk is, kan de verkoper een refurbished product aanbieden ter vervanging.



— Danny Murkens

Bereid je voor

Voor reparateurs biedt de wet een duidelijke kans: de vraag naar reparatiediensten groeit, en via het Nationaal Reparatie-register worden ze beter vindbaar. Murkens: 'De boodschap voor leden van Techniek Nederland: bereid je voor, pas je voorwaarden aan, zorg voor transparante prijsinformatie en registreer je in het reparateursregister.'

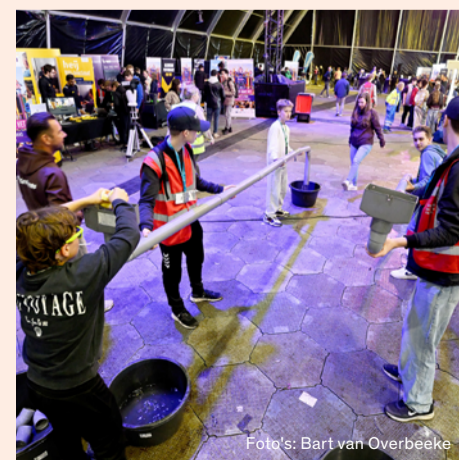
Jongeren ontdekken techniek achter Intents Festival

Zonder techniek geen festival! Op de Techniekdag van het Intents Festival ontdekten vijfhonderd Brabantse middelbare scholieren hoe belangrijk techniek is achter een groot evenement. De dag vond plaats vóór het festival in Oisterwijk en gaf jongeren van twaalf tot zestien jaar een uniek kijkje achter de schermen.

De Techniekdag is een initiatief van Techniek Nederland, Wij Techniek, Technische Unie, Dagen van de Techniek Hart van Brabant in samenwerking met Midpoint Brabant en Intents Festival. Ook Interreg Energie(k) Onderwijs, Hoppenbrouwers Techniek, HvE Elektrotechniek en elf fabrikanten droegen bij aan het evenement.

De scholieren gingen zelf aan de slag met opdrachten en challenges. Zo speelden ze een VR-game, legden ze een ventilatiesysteem aan, namen ze deel aan de challenge 'Red het festival' en bezochten ze het festivalriool. Ook konden zij proberen te ontsnappen uit een warmtepomp-escaperoom.

De Techniekdag liet zien hoeveel techniek nodig is om een festival mogelijk te maken. Tegelijkertijd maakten jongeren op een praktische en interactieve manier kennis met de vele carrièremogelijkheden in de technieksector.



Foto's: Bart van Overbeeke

Nieuwe wegwijzer:

Alles wat je wilt (venti)leren

Het ontwerpen, installeren, onderhouden en optimaliseren van binnenklimaatssystemen is geen discipline die je luchtig kan opvatten. Het is echt een vak apart, met regeltechniek in de hoofdrol. Of je nu werkt in de woningbouw, utiliteit of industrie: elk gebouw vraagt om een eigen aanpak. Voor professionals die op zoek zijn naar een praktische en gestructureerde bron van vakinformatie, is er De Wegwijzer Ventilatietechniek.

Bij ventilatietechniek draait het om de juiste balans tussen luchtkwaliteit, temperatuur en geluid, zodat mensen prettig kunnen wonen en werken. Dat klinkt logisch, maar in de praktijk vraagt ieder gebouw om maatwerk, afgestemd op gebruik, bezetting en energie-eisen. Ook goed onderhoud en het snel, deskundig oplossen van storingen zijn belangrijk voor een gezond binnenklimaat. Daarnaast zijn er tal van normen en wettelijke eisen die de basis vormen voor kwaliteit en veiligheid. Heb je die al onder de knie, dan dienen de volgende ontwikkelingen zich alweer aan: nieuwe technieken,



strengere regelgeving en hogere eisen aan comfort en energie-efficiëntie. Dat vraagt om actuele en verdiepende kennis. De Wegwijzer Ventilatietechniek helpt daarbij. Het is een praktische en overzichtelijke bron van informatie, die je ondersteunt om je werk goed en volgens de nieuwe standaarden uit te voeren.

Kennis

De Wegwijzer bevat relevante vakinformatie en direct toepasbare tools, met een focus op schone lucht, temperatuur en luchtvochtigheid. Op de website vind je deze informatie overzichtelijk verdeeld over negen hoofdstukken; van basisprincipes en regeltechniek tot wet- en regelgeving, onderhoud en storingen. Daarnaast is er informatie beschikbaar over specifieke opleidingen.

Kom je er niet direct uit? Neem een kijkje bij de sectie 'veelgestelde vragen'. Daar vind je onder andere uitleg over belangrijke parameters, verschillende systeemtypen en aandachtspunten bij onderhoud en storingen.

↳ **Meer (of eigenlijk alles) weten? Kijk op:**
t.nl.nu/Vb-wegwijzer-ventilatie
t.nl.nu/Vb-tools-ventilatie
t.nl.nu/Vb-richtlijnen-ventilatie



Verpakkingenplan gaat verder onder CPA, urgentie blijft

Na ruim vier jaar hebben Techniek Nederland en FEDET het Brancheplan Verpakkingen op 27 mei overgedragen aan de Circular Plastics Alliance (CPA). Een bewuste keuze, zegt Laurens de Vrijer van Techniek Nederland, 'Ons werk was het netwerk tot stand brengen, kennis ontwikkelen en de urgentie op het vizier krijgen. Dat is gelukt. Nu is het tijd voor de volgende stap: echte implementatie en circulaire businessmodellen. Daar is de CPA veel beter in dan wij.'

Wat is er bereikt?

Het Brancheplan begon in 2022 met acht bedrijven. Inmiddels doen zo'n honderd bedrijven mee. Het succesboek laat zien wat er op de drie thema's is bereikt. Bij verduurzaming van karton zijn de resultaten indrukwekkend: 99 procent van het nieuwe karton is FSC- of PEFC-gecertificeerd. Bij plastic verpakkingen blijft verbetering nodig: 33 procent bevat gerecycled materiaal, terwijl de doelstelling vijftig procent is. Ook de gescheiden inzameling scoort hoog: honderd procent van het karton en 98 procent van het plastic wordt apart ingezameld. Bij vermindering zijn de resultaten wisselend: stickers en bedrukking zijn voor

72 procent vervangen door duurzame alternatieven, maar het plasticgebruik nam toe.

Waarom blijft dit urgent?

Nog niet alle doelen zijn bereikt, en de urgentie wordt alleen maar groter. De Europese Verpakkingsverordening die eraan komt, dwingt bedrijven om hun verpakkingsbeleid serieus te nemen. De Vrijer: 'De CPA is sterk in wat nu nodig is: kringlopen organiseren en ketensamenwerking opzetten om verpakkingsstromen te sluiten. We roepen bedrijven dus op om vooral mee te blijven doen. Het werk is nog niet klaar.'



Foto: Stefan Segers

↳ Meer weten over het verminderen van verpakkingsafval? Op onze website vind je praktische informatie, tips en voorbeelden: t.nl.nu/Vb-verpakkingen. Daar kun je ook het Successenboek downloaden.

Niels van Herwijnen, Nieves Electro

“Wij verkopen geen installatie, maar een totaalervaring”

Niels van Herwijnen houdt niet van half werk. Als zijn bedrijf – Nieves Electro – een luxe villa of een bedrijfspand onder handen neemt, ontzorgt hij de klant van A tot Z. Van het elektrotechnisch ontwerp tot aan slimme domotica-toepassingen. Van kabels in de grond tot aan zonnepanelen op het dak. ‘Klanten staan in de rij. De volledige ontzorging, eigen specialisten en ons kwaliteitsniveau geven vertrouwen,’ zegt de ondernemer.

Hij begon 24 jaar geleden als zzp'er. Nu heeft Niels van Herwijnen achttien mensen in dienst. Het zijn stuk voor stuk specialisten: KNX-programmeurs, gediplomeerde zonnepaneelmonteurs en experts op het gebied van toegangscontrole, alarmsystemen en camera's. 'Als je niet investeert in kennis en mensen, haal je nooit het niveau dat wij nastreven. En dat moet ook wel, want we werken in het hoge segment, voor opdrachtgevers met hoge eisen. Ik wil niet afhankelijk zijn van derden, dus op elk vakgebied hebben we specialisten in huis.'

Van ontwerp tot nazorg

Het zijn geen kinderachtige projecten die Nieves Electro uitvoert. Vaak zijn het prachtige villa's. Wie zo'n huis laat bouwen, verwacht meer dan alleen werkende stopcontacten en verlichting. Het bedrijf installeert thuisbioscopen, batterijen, laadpalen, domotica- en beveiligingssystemen. 'De klant stuurt ons vaak alleen een lege bouwtekening,' vertelt hij. 'Dan zeggen ze: Niels, maak er maar iets moois van. Er komt geen adviseur bij kijken. Wij maken het volledige ontwerp, realiseren alle elektrotechnische installaties, maken er een smart home van en trekken pas als alles werkt. Maar ook daarna blijven we nazorg verlenen. Ook al is het om elf uur 's avonds, klanten kunnen altijd op ons rekenen. Zeker in het hogere segment verwachten klanten snelle en vegaande service. Vooral als het gaat om het finetunen van scènes of instellingen bij een domoticasysteem.'

Bedrijven draaiende houden

Hij is ook trots op projecten in de utiliteit. Zoals recent de nieuwbouw van een metaalfabriek. 'Nieuwbouwprojecten lopen nu allemaal op tegen netcongestie. Wij zorgen ervoor, met een accu en een energiemanagementsysteem, dat ze toch verder kunnen. Dat is een uitdaging, maar ook heel dankbaar werk. Want zonder onze oplossingen, zouden ze vastlopen.' Negen van de tien offertes die het bedrijf uitbrengt, resulteren in een opdracht. Dat is een hoog



— Kennis delen, blijven leren en samen bouwen aan kwaliteit vormen de basis van het succes van Nieves Electro.



Foto's: Bart van Overbeeke

— Niels van Herwijnen: 'Van domotica en thuisbioscopen tot laadpalen, zonnepanelen en energiemanagement. Wij realiseren het.'

slagingspercentage, en daar zijn we best trots op. 'Vooral als het gaat om domotica en A tot Z-projecten hebben we een troef in handen. Daardoor staan klanten in de rij voor onze diensten,' zegt Van Herwijnen.

Vinden en binden

Personeel vinden is ook voor deze ondernemer een uitdaging. 'Goede technici zijn schaars. Daarom werken we intensief samen met scholen en leiden we

thuisbioscoop op het bedrijf kunnen mensen chillen na het werk. We bouwen nu zelfs de kantine om tot een bar waar collega's feestjes kunnen geven als ze dat willen. Als ik vrijdagmiddag op de zaak kom en iedereen staat lachend aan de borrel, dan geeft dat voldoening.' Voor Van Herwijnen is dat misschien wel de echte definitie van succesvol ondernemerschap: techniek combineren met vertrouwen, vakmanschap én mensenwerk.

“Slimme techniek van ontwerp tot nazorg – volledig in eigen huis”

veel BBL-leerlingen op. Soms zit er een diamantje tussen. Zo heb ik zelf ook het vak geleerd. Je moet mensen de tijd geven om te groeien en ze zelf kneden binnen je bedrijf.' Om zijn mensen vervolgens ook vast te houden, doet hij veel. 'Opleidingen en cursussen, maar ook gewoon een goede sfeer creëren. We houden standaard een vrijdagmiddagborrel en in de

Voorop blijven lopen

Elke monteur besteedt jaarlijks minstens anderhalve maand aan producttrainingen, cursussen en opleidingen. Dat is noodzakelijk in een vakgebied dat razendsnel verandert. 'Domotica en energiemanagement worden steeds slimmer én toegankelijker. Vroeger was het echt nichewerk voor technici, nu worden systemen gebruiksvriendelijker en makkelijker te programmeren. Ook bij die nieuwe producten en ontwikkelingen moet je bijblijven. We kijken ook constant naar nieuwe technologieën. Een blauwe maandag hebben we zelfs onze eigen windmolentjes geleverd. Dat werd uiteindelijk een flop, maar als je niet vooruit loopt en probeert, kom je nergens als ondernemer.'

Zijn je voorwaarden crisis-proof?

We organiseren ze elk jaar, maar dit jaar zijn ze urgenter dan ooit: de trainingen rondom contracten, bouwrecht en voorwaarden. Want wat doe je bij dure brandstof, importheffingen en schaarse materialen? Zorg dat je sterk staat en volg één van onze trainingen.

In een wereld die op zijn kop staat, krijgt elke ondernemer met de gevolgen te maken. Juist nu zijn goede contractvoorwaarden belangrijk. 'In tijden van voorspoed kijkt niemand ernaar om,' zegt Junior Brandenburg van Techniek Nederland, 'maar bij een crisis merk je pas hoe kwetsbaar je bent als je voorwaarden niet kloppen. Want wat doe je als je kosten plotseling veel hoger uitvallen dan verwacht?'

Zijn tip: 'Neem een bepaling op die ruimte geeft voor prijsverhoging of vertraging door externe

invloeden. Leg vast dat prijsstijgingen boven een bepaald percentage doorbelast mogen worden en informeer je opdrachtgever daar tijdig over.'

Niet elk bedrijf heeft een eigen jurist die zulke risico's vertaalt naar goede afspraken. Geen nood. Techniek Nederland helpt ondernemers om juridisch weerbaarder te worden. We organiseerden op 11 juni een praktische training over contracten, bouwrecht en algemene voorwaarden. Een tweede training staat gepland op 18 oktober. Ondernemers en contractopstellers leren hoe ze risico's beperken en betere afspraken te maken met opdrachtgevers. Ook komen actuele onderwerpen aan bod, zoals de herziening van de algemene voorwaarden voor consumentenrecht en ketenaansprakelijkheid.

Blijf scherp, doe mee

Meer weten of inschrijven?

t.nl.nu/Vb-bijbscholing-bouwrecht

t.nl.nu/Vb-bijbscholing-aanbesteden

Sparren over een lastig onderwerp?

Neem contact op met Team Advies of

Team Ondernemersvragen via 088 543 27 77

of advies@technieknederland.nl.

Techniek Nederland doet ook achter de schermen veel om de gevolgen van de crisis te beperken voor ondernemers. Zo lobbyen we bij de Rijksoverheid voor tegemoetkomingen in de brandstofkosten.



Foto: Daniel Verkijk

— Junior Brandenburg: 'Bij een crisis merk je pas hoe kwetsbaar je bent als je voorwaarden niet kloppen.'

Jaarverslag CRT beschikbaar

Centraal Register Techniek (CRT) biedt de digitale infrastructuur voor Kwaliteit en Vakmanschap. Zij heeft haar jaarverslag 2025 online gepubliceerd. CRT is in 2019 opgericht door de sociale partners en Wij Techniek als register voor vakmanschap en kwaliteit.

De basis is gelegd in de periode 2019-2024. Er is in 2024 samen met het bestuur van Wij Techniek gekozen voor een verbredingsstrategie: ook voor andere sectoren zijn de diensten (tegen betaling) beschikbaar. De eerste stappen zijn gezet en de dienstverlening is verder uitgebreid. Zo levert CRT de toepassing voor het Nationaal Reparatoren Register en werkt de organisatie ook aan het Register van Netcongestie specialisten. Ook is CRT nu leverancier binnen het Digitaal Stelsel Gebouwde Omgeving en daarmee een belangrijke schakel binnen de ontwerp-, bouw- en technieksector. CRT verzorgt ook de bedrijfsgebonden kwaliteitsregelingen die voor de ledenadministratie van Techniek Nederland worden gebruikt. Het jaarverslag biedt een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten: t.nl.nu/Vb-jaarverslag-crt



— Remco van der Linden, directeur Techniek & Markt Techniek Nederland en CRT-voorzitter: 'CRT speelt een sleutelrol in het vertrouwd en veilig uitwisselen en presenteren van gegevens voor vakmanschap, kwaliteit en veiligheid.'

Pseudo-eindheffing zakelijke auto's

Vanaf 1 januari 2027 voert de Belastingdienst een pseudo-eindheffing in van twaalf procent voor zakelijke benzine-, diesel- en hybride auto's. Dit kan flinke extra kosten opleveren voor werkgevers. Daarom is het verstandig om nu al kritisch naar je mobiliteitsbeleid te kijken.

Start met een analyse van je wagenpark: welke auto's en contracten vallen onder de overgangsregeling en kun je contracten inkorten om kosten te beperken? Kijk daarnaast of overstappen op elektrische auto's mogelijk is. Daarmee voorkom je de pseudo-eindheffing volledig. Controleer ook of er voldoende laadinfrastructuur beschikbaar is of onderzoek alternatieven zoals mobiliteitsbudgetten, elektrische poolauto's en deelmobiliteit.

Leren en profiteren

Ayvens organiseerde op 30 maart een webinar over de impact van de pseudo-eindheffing. Kijk het webinar hier terug: t.nl.nu/Vb-pseudo-eindheffing Wie dit het moment vindt om over te stappen op (een) elektrische bedrijfsauto(s) kan als lid van Techniek Nederland profiteren van flinke kortingen op de elektrische varianten van meerdere merken met kortingen die kunnen oplopen tot 39 procent.

↳ t.nl.nu/Vb-korting-renault
t.nl.nu/Vb-korting-personen-en-bedrijfswagens

Ralph van den Broek benoemd als Lid van Verdienste

Na bijna negen jaar neemt Ralph van den Broek afscheid als bestuurder van Techniek Nederland namens de Groep Grote Bedrijven. Twee volledige termijnen vervulde hij deze rol, aangevuld met een extra jaar op verzoek van het bestuur.

De afgelopen vier jaar was Ralph voorzitter van de Vertrouwenscommissie. In die rol begeleidde hij ook de werving, benoeming en inwerkperiode van de nieuwe voorzitter. Dat traject verliep onder zijn leiding zorgvuldig en succesvol.

Ralph stond bekend om zijn strategisch inzicht, scherpe blik en grote betrokkenheid. Hij leverde een belangrijke bijdrage aan dossiers als de Uniforme Objecten Bibliotheek, de onderhandelingen over UAV en UAVgc en het strategie-traject Stip op de horizon. Daarbij was hij kritisch op de inhoud, maar altijd loyaal aan leden en medewerkers.

Binnen Techniek Nederland wordt Ralph gezien als een verbindende denker die altijd klaarstond om mee te helpen. Daarom werd Ralph onlangs meer dan terecht benoemd tot Lid van Verdienste. Tijdens die gelegenheid sprak Erik van Engelen nadrukkelijk zijn waardering voor Ralph uit.



— Voorzitter Mark Harbers speldt Ralph van den Broek het speldje van Lid van Verdienste op.

NEN 3140 op orde: van papier naar praktijk

NEN 3140 beschrijft procedures voor veilig werken met elektrische installaties. Ook schrijft het een aanwijsbeleid voor. Het verdelen en vastleggen van taken en bevoegdheden blijkt in de praktijk nog niet zo eenvoudig te zijn. Daarom heeft Techniek Nederland in maart het Pakket Aanwijsbeleid volgens NEN 3140 in vier stappen gelanceerd. Dat helpt organisaties om hun aanwijsbeleid gestructureerd op te zetten en te actualiseren.

Wat behelst NEN3140 eigenlijk?

Volgens het Arbobesluit artikel 3.5 moeten werknemers van installatiebedrijven veilig werken aan of in de buurt van elektrische installaties. NEN 3140 beschrijft daar de procedures voor. Een belangrijk onderdeel is het aanwijsbeleid. Bedrijven moeten volgens NEN 3140 duidelijk beschrijven wie waarvoor bevoegd is en welke verantwoordelijkheden die personen hebben. Zodat veiligheid én aansprakelijkheid goed geborgd zijn. Veel bedrijven zien het als een papieren tijger; als ze al iets op papier hebben staan, is dat vaak verouderd of onduidelijk. Maar als je het niet op orde hebt, kun je flink in de problemen komen.

Wat heeft Techniek Nederland ermee gedaan?

Techniek Nederland schiet in samenwerking met SBK te hulp. Het 'Pakket Aanwijsbeleid volgens NEN 3140 in vier stappen bevat praktische documenten

die het proces overzichtelijk en toepasbaar maken. De aanpak bestaat uit vier heldere stappen: van het bepalen van functies en verantwoordelijkheden tot het daadwerkelijk vastleggen en borgen van het beleid. Daarmee verschuift de focus van 'papierwerk' naar werkbare afspraken in de praktijk.

En? Werkt het?

Uit de eerste ervaringen blijkt dat het pakket goed helpt om versnipperde informatie samen te brengen en om medewerkers beter te instrueren. De combinatie met visuele uitleg via video's maakt het toegankelijker voor verschillende doelgroepen binnen een organisatie. 'Het helpt enorm om het proces stap voor stap te doorlopen. Je wordt gedwongen om na te denken over wie wat doet en waarom,' zegt één van de eerste gebruikers.

Dus nu is het klaar?

Nee. Een belangrijk aandachtspunt blijft het actueel houden van het beleid. Wet- en regelgeving, maar ook personele wijzigingen, vragen om regelmatige herziening. Het pakket biedt ook hiervoor handvatten, zodat het aanwijsbeleid geen eenmalige exercitie is, maar een doorlopend proces.

↳ **Meer informatie:**
<https://tnl.nu/VB-nen3140-aanwijsbeleid>

NEN 4010: NEN 1010 in heldere taal, zonder ballast

Met NEN 4010 hebben installateurs een praktisch hulpmiddel in handen. Deze heldere vertaling van de NEN 1010-norm kan de 1010 in veel gevallen een-op-een vervangen en is helemaal gericht op de Nederlandse installatiepraktijk. Dat betekent: minder interpretatie, meer gemak en sneller werken. Op onze speciale landingspagina leggen we uit wat NEN 4010 inhoudt en wat die voor jou betekent.

Waarom was er een 'vertaling' van NEN 1010 nodig?

Sjoerd van Gelder, vakspecialist elektrotechniek bij Techniek Nederland, legt uit: 'NEN 4010 is een beter toegankelijke en begrijpelijke uitwerking van NEN 1010 voor laagspanningsinstallaties. Die norm is in de loop der tijd zo omvangrijk en moeilijk leesbaar geworden dat veel vakmensen afhaakten en terug-

gripen naar de oudere versies en hulpbladen. Daarom is met inbreng van Techniek Nederland in 2019 de eerste NEN 4010 verschenen. In 2024 is die volledig geactualiseerd.

Staat alles er in?

De norm is heel slim en helder opgesteld en afgestemd op de Nederlandse installatiepraktijk. Je kunt er 95 procent van de in Nederland voorkomende elektrische installaties mee ontwerpen en uitvoeren. Met uitzondering van slechts een aantal heel specialistische toepassingen, zoals medisch gebruikte ruimten groep 3.'

Waar zit nu de winst?

Door NEN 4010 te hanteren, komen er minder misverstanden voor. Je vindt sneller wat je zoekt en ziet aan de hand van voorbeelden en tabellen meteen wat je moet doen. Vooral bij complexere projecten – waar bedrijven veel teruggrijpen naar de norm – kan dit tijdswinst opleveren. Zonder concessies te doen aan veiligheid of kwaliteit.



Foto: Timon Jacob

— Met NEN 4010 tijd voor het echte installatiewerk.

Hoe kom ik aan informatie over 4010?

Van Gelder: 'Op de nieuwe landingspagina hebben we alle achtergronden en praktische informatie over NEN 4010 gebundeld. Je vindt er ook een link naar de webinar die we hebben gehouden over de praktische toepassing van de norm. De komende tijd gaan we bij bijeenkomsten meer ruchtbaarheid geven aan de NEN 4010 en in alle documenten waar we naar NEN 1010 verwijzen, ook NEN 4010 noemen. Zo moet het vanzelfsprekender worden om met deze leidraad te gaan werken.'

Colofon

De Verbinding is het ledenmagazine van Techniek Nederland dat vier keer per jaar verschijnt.

| | | |
|---------------|----------------------------------|--|
| Oplage | 6.000 | |
| Druk | Drukkerij Zoeterhage, Zoetermeer | Techniek Nederland |
| Ontwerp | Lava, Amsterdam | Korenmolenvaan 4 |
| Vormgeving | Mariska van der Tas | 3447 GG Woerden |
| Hoofdredactie | Frank van Eijk-Willemsse | T 088 543 26 50 |
| Eindredactie | Annette Scholtes, Ard Tuijp | W technieknederland.nl |
| Tekst | Stijlmeesters/Astrid Zoumpoulis, | E info@technieknederland.nl |
| Beeldredactie | Linda Kindt | |
| Productie | Techniek Nederland | ©2026 Techniek Nederland. |

Meelezen?

De Verbinding wordt ook verspreid onder medewerkers van onze leden. Hebben we iemand gemist die ook wil meelezen?

Stuur dan een e-mail naar ledenservice@technieknederland.nl en vermeld voor- en achternaam, functie en adresgegevens en voortaan leest hij of zij ook mee.

Medewerkers afmelden? Stuur dan ook een e-mail naar de afdeling Ledenservice.



Slim ontspannen

In april opende een van de grootste wellness-resorts van Nederland. Sweet Lake Wellness in Zoetermeer beschikt over sauna's, binnen- en buitenbaden, een hamam, rasulruimte, bioscoop en uitgebreide horeca, ondersteund door de technische installaties van Hellebrekers. Van zwembadtechniek en waterbehandeling tot elektrotechniek, werktuigbouwkunde, regeltechniek, energievoorziening en veiligheidssystemen: de installaties zorgen voor comfort, zijn betrouwbaar en energie-efficiënt. Denk aan klimaatinstallaties, leidingnetten, filtratiesystemen en sfeervolle verlichting, inclusief onderwaterverlichting. Het project is gerealiseerd in samenwerking met Ruimtemakers Architecten, Pelikaan Bouwbedrijf B.V. en Koninklijke Ginkel Groep, een plek waar techniek en ontspanning samenkomen.